

de keuze
van **ONZE**
VRIJWILLIGERS

KUNST VAN EN DOOR DE VRIJWILLIGERS VAN
ATELIERMUSEUM JAC MARIS, HEUMEN

CATALOGUS

Ateliërmuseum Jac Maris

Er zijn in Nederland, en ook in Europa, nog maar weinig ateliërmusea. Musea waar de kunstenaar zelf gewoond, geleefd en gewerkt heeft.

Vóór zijn overlijden heeft Jac Maris een stichting in het leven geroepen met de uitdrukkelijke bedoeling om het pand, de tuin en zijn werk als museum te behouden. Want deze plek hier in Heumen, was zijn thuis, zijn biotoop. Zijn hele werkzame leven lang heeft hij hier als kunstenaar geleefd, intens geleefd, samen met zijn vrouw Willy en zijn artistieke toeverlaat Els Tervoort.

Na zijn dood in 1996 heeft het enige jaren geduurd voordat het Ateliërmuseum Jac Maris tot stand kwam. In 2003 was het zover.

Maar hoe exploiteer je een museum? De gemeente Heumen heeft vanaf het begin het belang van het bestaan van een kunstmuseum binnen zijn gemeentegrens ingezien, tot op de dag van vandaag. Maar exploitatie vraagt meer.

Dit unieke ateliërmuseum wordt gedragen door de bevlogen inzet van vrijwilligers, 35 in getal. Sommigen hebben Jac Maris zelf nog gekend, maar de meesten niet. Toch voelen alle vrijwilligers de inspiratie van deze unieke plek. Onze vrijwilligers zetten zich met hart en ziel in voor diverse taken, zoals zaalwacht, rondleidingen, catering, tuinonderhoud, schoonmaak, restauratie, marketing, website en vormgeving.

Ieder jaar organiseren we een viertal exposities van kunstenaars uit de omgeving, zoals Jac Maris dat heeft gewild. Maar nu organiseren we een bijzondere tentoonstelling! Een expositie van onze vrijwilligers die dit ateliërmuseum in stand houden. Laat dit een eerbetoon zijn aan al onze vrijwilligers die zich voor honderd procent inzetten voor het behoud van dit unieke museum.

Sommige vrijwilligers zijn zelf artistiek actief, anderen niet. Maar ook zij die niet artistiek actief zijn, hebben hoe dan ook *feeling* met kunst. Daarom is het adagium van deze tentoonstelling in het Ateliërmuseum Jac Maris: **'kunst van en door vrijwilligers'**, in ieder geval kunst waar je als vrijwilliger 'iets' mee hebt.

Oordeel zelf.

Frans Wildenborg
beheerder

Inhoudsopgave

De keuze van...

Karolien Andela	6
Bep Backers	8
Mary Bandsma	10
Truusje van Beek	12
Els Caris	14
Ria Clerx	16
Leo Ewals	18
(Karolien Andela voor) Adelheid Hasselman	20
Joop Hemmelder	22
Lies Hemmelder	24
Pit Hennekens	26
Gerton Hermers	28
Alice Kerstjens	30
Guus Kuijs	32
Lied en Mathieu Kusters	34
Lilian Mladenovic	36
Kokkie van Raaij	38
José Schelvis	40
Margriet Sengers	42
Riet Stegehuis	44
Ria Toonen	46
Paul Verheijen	48
Frans Wildenborg	50

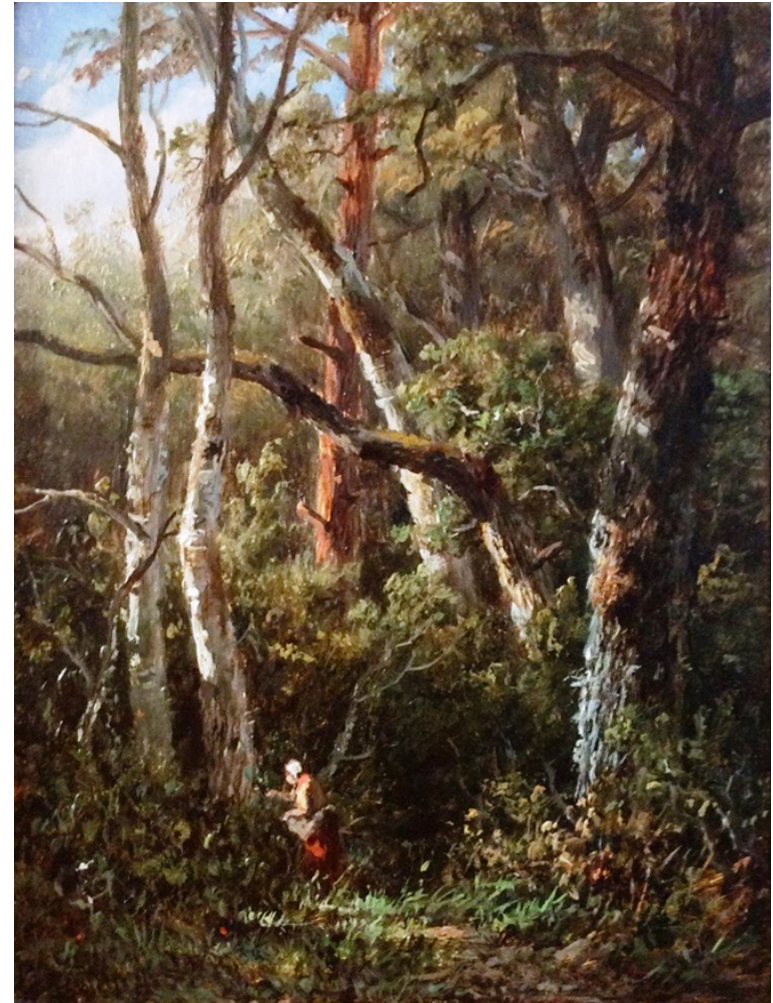
Antonie Jacobus van Wijngaardt (1808 – 1887)
Bosgezicht met bessenplukster
olieverf op paneel, 15,2 x 10,9 cm, ongedateerd

Ik kocht dit kleine romantische schilderijtje in 2009 bij kunsthandel Simonis & Buunk in Ede. Bij de eerste blik zoog het mij als het ware het bos in. Alsof ik daar bessen aan het plukken was, als leeftocht voor de tocht verder door het bos vol geheimen naar het stukje eveneens onbekende horizon linksboven in de verte. Zonder al te hoogdravend te willen zijn, is het voor mij zo een metafoor voor je reis door het leven.

Ik vind het intrigerend, dat zo'n klein werkje zoveel ruimtelijkheid kan suggereren en zoveel emoties oproept bovendien. Ik dacht: 'Mocht ik ooit oud en hulpeloos mijn actieradius beperkt zien worden tot een bed, dan hang ik het aan het voeteneinde en kan ik zo "virtueel" nog steeds elk moment de wereld in trekken'. Kunst kan je dus zelfs wapenen in het leven, een niet geringe verdienste en aldus is het een aankoop meer dan waard.

De schilder Anthonie Jacobus van Wijngaardt schilderde menig romantisch landschap, dat doorgaans rijk voorzien is van geboomte. Om inspiratie op te doen maakte hij verschillende studiereizen o.a. langs de Rijn in Duitsland. Hij was verder tekenleraar aan de Stadstekenschool in Gouda en later in Haarlem. Diverse musea hebben werk van hem, waaronder Museum Haus Koekoek in Kleef.

Karolien Andela

Bep Backers
Beweging
speksteen, 30 cm, 2014

Vier jaar volg ik nu workshops beeldhouwen bij Kunstatelier 215 in Malden.

Kunstatelier 215 is gevestigd in een pand dat eerder toebehoorde aan het hier alom bekende 'appelvrouwtje van Malden', een fruitteeltbedrijf met vele soorten fruit.

Onder leiding van kunstenaressen Wanda Moons werk ik meestal met albast en speksteen.

In dit beeld zit een golvende beweging, gemarkeerd door oplopende strepen. Vaak werk ik met deze bewegende vormen.

Bep Backers

Mary Bandsma
Vlammende Vazen
keramiek, 59 cm en 32 cm, 2004 – 2005

De vazen vertegenwoordigen vlammen van een crematie.

In de hoge donkergroene vaas gaan de vlammen vurig omhoog, als de gevoelens in de eerste tijd na de dood van een geliefde.

In de lichtgroene gevlamde vaas doven ze zacht uit, net zoals deze heftige gevoelens in de tijd langzaam minder worden.

Het leven gaat door.

Mary Bandsma

Truusje van Beek

Charme

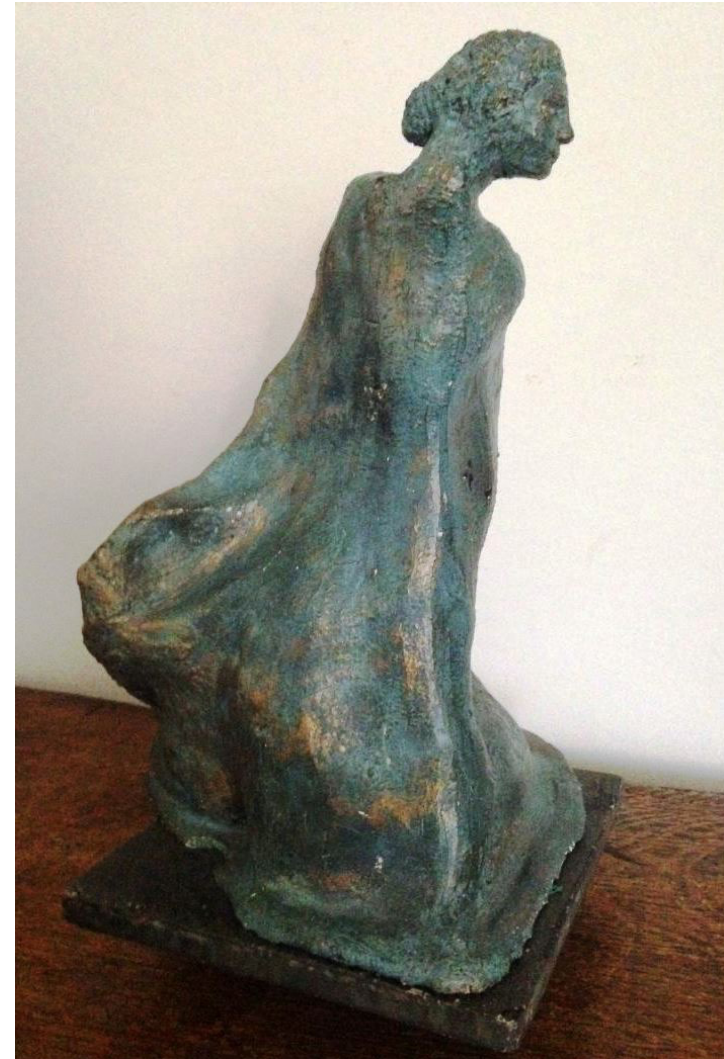
keramiek, 30 cm, begin jaren tachtig

Sinds 1974 volg ik allerlei cursussen schilderen, beeldhouwen, keramiek en edelsmeden. Daar heb ik ongelooflijk veel plezier in. Mijn eerste leermeester was Wim Klabbers uit Overasselt waar ik woon. Wim Klabbers was een leerling van de bekende beeldhouwer Peter Roovers in Heijen.

Thuis heb ik een klein atelier waar ik bezig ben om mijn inspiratie, mijn gevoelens en mijn fantasie vorm te geven, op doek, in steen, met klei. Dat geeft me elke dag zoveel voldoening.

Dit keramiek heeft voor mij een bijzondere betekenis. Een vrouw, met een prachtig gelaat, weelderig en modieus gekleed, in een galante beweging. Het is dan ook getiteld *Charme*. Elke dag staat zij prominent in mijn woonkamer en kijk ik haar aan.

Truusje van Beek

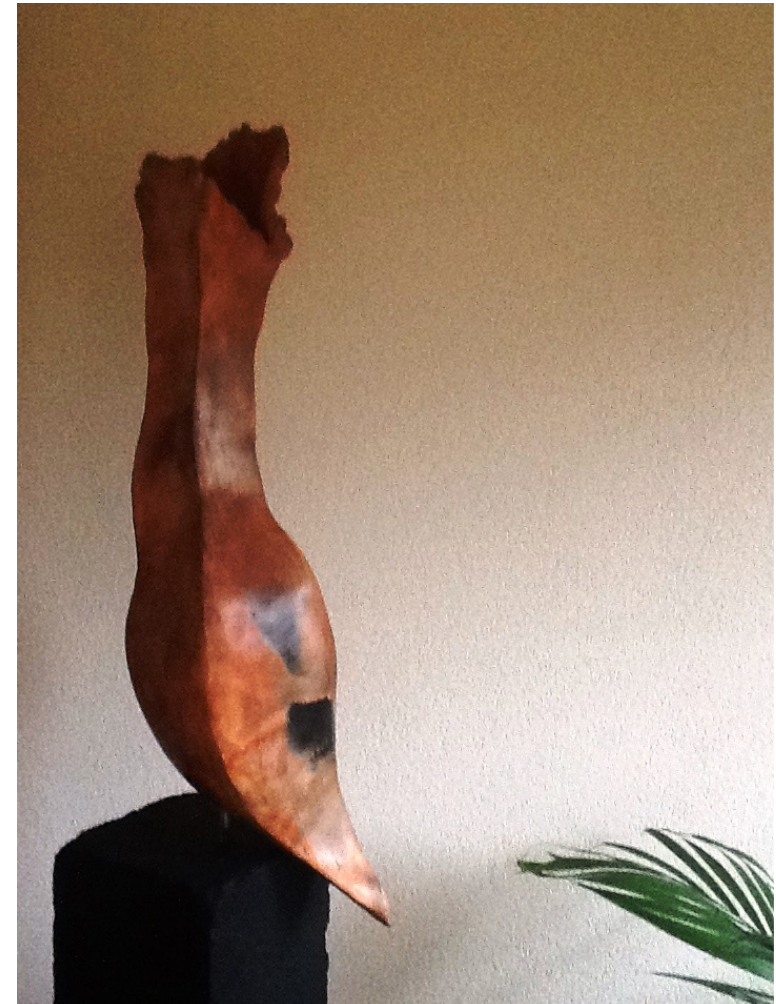
Els Caris
Sculptuur
keramiek-pitfire, 2015

Ik vind klei een fijn materiaal om mee te werken.
Niet boetsen, maar keramisch werk.

Wat de vormgeving betreft maak ik heel verschillend werk.
Meestal heel intuïtief.

Ik glazuur zelden.

Els Caris

Jac Maris (1900 – 1996)

Droomvrouw

tekening, 16 x 55 cm, ongedateerd

Bij mijn afscheid in 1993 van het schoolbestuur in Heumen was ik bijzonder verrast deze tekening van Jac Maris te krijgen. Dat had ik te danken aan Petran Kerstjens die mij destijds opvolgde als voorzitter.

Wij waren dan wel allebei bevriend met de familie Maris, maar dat betekende geenszins dat je daardoor voor een 'prikje' een werk van Jac kon verwerven. Petran moet hem wel met al zijn overtuigingskracht en charme bewerkt hebben om dit voor het budget van een school mogelijk te maken.

Later kwamen zowel Alice als ikzelf weer bij het 'Marishuis' terecht. Zeker nu Petran en Alice naar Eindhoven gaan verhuizen, blijft deze *Droomvrouw* voor mij een symbool van vriendschap en ook verbondenheid met de familie Maris.

Ria Clerx

Jacq Stal (1891 – 1977)
Drimmelen, Huis in 't Bosch
olieverf, 60,3 x 70,5 cm, 1937

Jacq Stal is geboren in Geertruidenberg, waar hij als kind al opviel door zijn teken- en schildertalent. In 1933 werd hij lid van Pictura, de kunstenaarsvereniging van Dordrecht, en in 1937 werd hij lid van Sint Lucas, een kunstenaarsvereniging uit Amsterdam. Hij nam deel aan de exposities van Sint Lucas in het Stedelijk Museum en aan de grote overzichts-tentoonstelling van Nederlandse Kunst in het Rijksmuseum in 1940. Later exposeerde hij ook in Nijmegen, waar hij in 1949 naar verhuisde. Op al die tentoonstellingen was ook Jac Maris met zijn werk aanwezig. Toen *Drimmelen, Huis in 't Bosch* werd tentoongesteld in het Stedelijk Museum te Amsterdam, waren daar onder meer een paardje, een eendje en een naaktfiguurtje van Maris te bewonderen.

Jacq Stal is mijn grootvader. Vanaf mijn jeugd hoorde ik de namen van de Nijmeegse kunstenaarsbent vernoemen door mijn kunstminnende moeder. Geen wonder dat ik later vrijwilliger ben geworden in het Ateliërmuseum Jac Maris.

Leo Ewals

literatuur: L.J.I.Ewals, *Jacq Stal, tussen naturalisme en expressionisme*, Geertruidenberg, 1994

Jacques W. Maris (1932)
Stilleven met Delftsblauw suikerpotje
olieverf op paneel, 25 x 31,5 cm, 2007

— legaat Adelheid Hasselman, 2015

Op onze site staat een video, gemaakt bij de opening van de expositie 'Zie Maris bij Maris. Stillevens' van Jacques W. Maris ter gelegenheid van diens tachtigste verjaardag in 2012 in het Marishuis. Prominent in beeld zien wij steeds weer Adelheid Hasselman, zoals zij was: altijd druk in de weer met haar camera, intussen genietend van de geëxposeerde kunst en van het feestelijk samenzijn. Naar aanleiding van een van de geëxposeerde werken, een stilleven met schedel, werd als openingslied gezongen '*Media vita, in morte sumus*' ofwel '*Midden in het leven staan wij in de dood*'. Dit werk heeft Adelheid niet gekozen. Ze kon niet weten, dat dit werk en het lied zo spoedig erna een *memento mori* voor haarzelf zouden betreffen.

Ik weet nog hoe Adelheid mij even terzijde riep en zei: 'Kijk dit schilderij heb ik net gekocht. Zo intens verstilld. En dat suikerpotje, wat een prachtig blauw! En hoe mooi de spiegeling in het glas. Ik kan mijn ogen er niet vanaf houden. Ik verheug me er al op om het straks thuis op te hangen, als de expositie afgelopen is'.

In april 2014 stierf Adelheid Hasselman, zo midden in het leven nog. Wij missen haar nog steeds, als een lieve medevrijwilliger, die prachtige rondleidingen gaf en haar talent als fotograaf voor het Marishuis inzette. Daarom heeft het voor ons zoveel betekenis, dat zij o.a. dit schilderij aan ons museum naliet. Het is een verstillde herinnering aan haar geworden, een teken aan de wand. Adelheid beseftte dat dit werk in ons museum prima past. Jacques W. Maris is immers een oomzegger van Jac Maris. Hij vertelde hoe hij nog heel jong bij zijn oom de kwast in de hand gedrukt kreeg. Op hoge leeftijd inmiddels, is hij nog hyperactief, waarbij zijn stillevens een fascinerend aspect in zijn werk vormen.

(Karolien Andela voor) Adelheid Hasselman

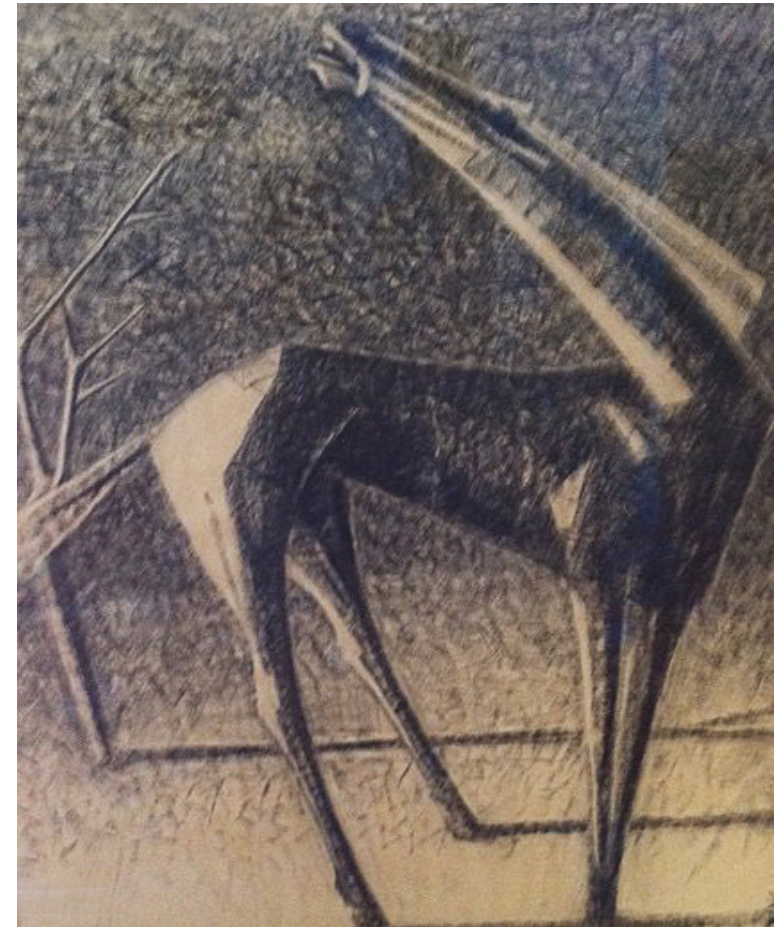

Jac Maris (1900 – 1996)
Jong veulen
tekening, 120 x 110 cm, ongedateerd

Ik heb al jarenlang interesse in het werk van Jac Maris en
Els Tervoort. Regelmatig verricht ik ook restauraties van hun
beelden en plastieken.

Een tijd geleden ontdekte ik op internet dat deze tekening van Jac
Maris te koop werd aangeboden. Ik was direct verkocht en heb deze
tekening aangeschaft. De titel *Jong veulen* heb ik zelf verzonnen.

Joop Hemmeler

Michel Jouenne (1933)
Zonder titel
ets, 38 x 28 cm, ongedateerd

Michel Jouenne is een bekende Franse kunstenaar. Hij is schilder, illustrator, lithograaf en beeldhouwer.

Op vakantie in Frankrijk kwamen we terecht in Saint-Rémy-de-Provence, de woonplaats van Michel Jouenne. Daar kwam ik onder de indruk van deze ets. Een ruwe schets van een zwerm vogels in een natuurlijke omgeving.

Lies Hemmeler

– onbekend –

Boeddha

hout, 40 cm, ongedateerd

Dit houten Boeddha-beeld heb ik in 1974 gekocht in Chang Mai, in het noorden van Thailand, toen er nog weinig toeristen waren. Het werk is afkomstig uit het toenmalige Birma.

Ik heb het gekocht om de sfeer van Thailand, die ik heel bijzonder vond, mee naar huis te nemen. In een achterafwinkeltje vol met boeddha's stond het op de bovenste plank.

Wat mij in deze Boeddha treft is het serene, het mystieke en toch het toegankelijke. Zijn onvolmaaktheid hoort daar ook bij.

Pit Hennekens

Gerton Hermers
Unvollendete
acryl op papier, 50 x 70 cm, ca. 1995

Dit zelfportret is gemaakt tijdens mijn opleiding aan de
Akademie voor Industriële Vormgeving Eindhoven.

Op tijd gestopt met schilderen, want essentiëler zou dit
portret waarschijnlijk niet meer worden.

Gerton Hermers

Jac Maris (1900 – 1996)
Zittend vrouwfiguurtje
brons, 16 cm, ongedateerd

Een 'krijgertje'.

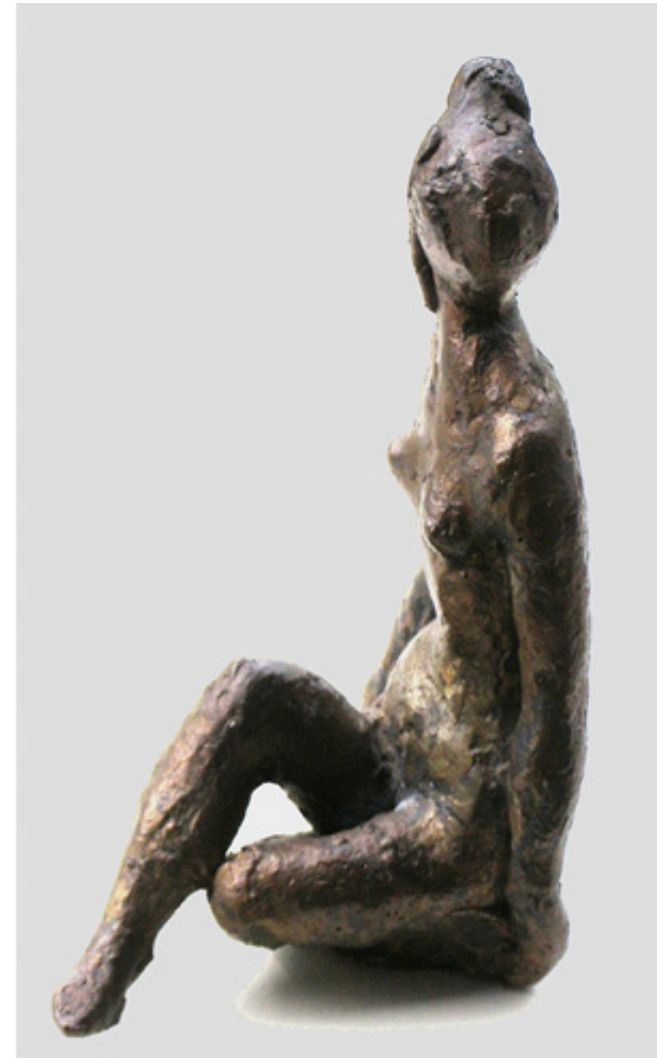
Willy, de vrouw van Jac Maris, hield van apart. Fluwelen kleding paste bij haar. Vol trots vertelde ze dat Jac stoffen kocht bij Covers en zelf dit materiaal versierde. 'En zo kon ik er heel mooi uitzien.'

In de jaren 1970-1980 was breien erg populair. Ook ik deed er aan mee. Zo heb ik een keer een vest gebreid voor Willy, heerlijk zacht materiaal (mohair), schitterende kleuren. Willie wist van niets.

Petran en ik gingen op bezoek. Een beetje zenuwachtig gaf ik Willy haar vest. Wat vond ze het mooi, prachtig, prachtig! Vol bewondering keek ze er naar. Ook Jac en Els waren aanwezig.

Toen wij weer thuis waren, haalde Petran dit beeldje uit zijn jaszak. Voor mij! Hij mocht het van Jac thuis pas geven. Wat nu? Opbellen en Jac bedanken. 'Ja', zei hij, 'jij kan mooie dingen maken, maar ik kan óók mooie dingen maken'.

Alice Kerstjens

Guus Kuijs
De Kus – Mannequin
computertekeningen, 40 x 30 cm, 2013

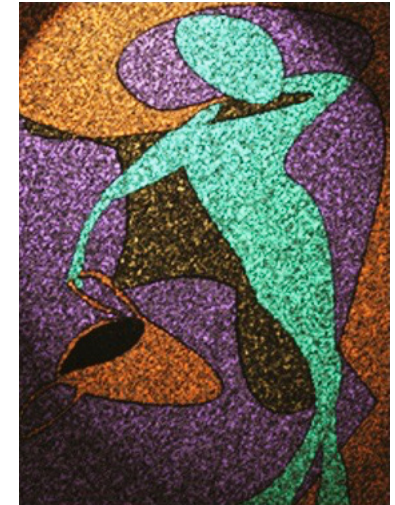
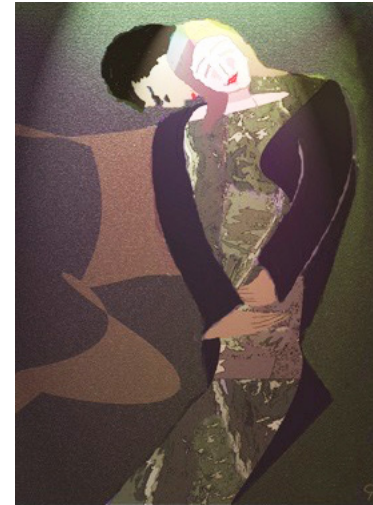
Ik ga vaak uit van het toeval.

Ik vul het blad eerst met willekeurige lijnen: met potlood, een dik penseel of met pen. Vervolgens vul ik de vlakken in met kleur. Dan pas bepaal ik of ik er een onderwerp in zie. Is dat het geval, dan werk ik het verder uit.

In bovenstaande tekeningen is duidelijk te zien dat de *Mannequin* er het eerste was en dat ik vandaar naar *De Kus* heb toegewerkt.

Beide tekeningen zijn gemaakt op de computer met het programma Adobe Photoshop.

Guus Kuijs

– onbekend –

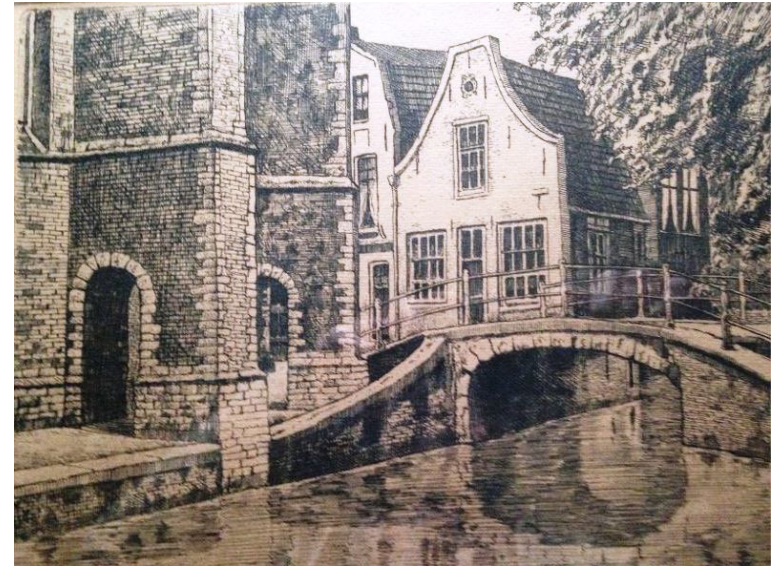
Het Vrouwenregt te Delft

pentekening, 25 x 35 cm, ongedateerd

Deze tekening hangt al ruim dertig jaar bij ons in de hal. We hebben die gekregen van tante Maria, een zus van de moeder van Mathieu. We zijn in de loop van de jaren erg gehecht geraakt aan deze pentekening.

Jaren geleden toen onze dochter Hubertien in Leiderdorp woonde, kwamen we met regelmaat in Delft en wandelden we steevast langs Het Vrouwenregt, fantastisch! Een prachtplek, vlakbij de Nieuwe Kerk in hartje Delft. Het is bijzonder dat deze plek in het echt nog even ongeschonden is als op de tekening.

Lied en Mathieu Kusters

Lilian Mladenovic
Vierkant rond
houtpulp/acrylverf, 35 cm, 2014

Rond is vierkant
Vierkant is rond

Rond is vrouwelijk
Vierkant is mannelijk

Lilian Mladenovic

Kokkie van Raaij
Rommelpot
keramiek, 16 cm, jaren tachtig

De Holdeurn, de pottenbakkerijen van het Romeinse rijk in Berg en Dal, waar prachtig aardewerk werd gemaakt, maakte zo'n indruk op mij dat ik op een dag in de jaren zestig de Vrije Academie van Nijmegen ben binnengelopen met de vraag: 'Waar kan ik leren draaien?'. Even later zat ik met een bonk klei op de pottenbakkersschijf.

Sindsdien maak ik potten met deksel op de draaischijf of vorm ze met de hand. Soms met een knop van zilver, met een steen of ander ornament. De glazuren stel ik zelf samen uit allerlei grondstoffen. Potten van klein tot groot, in allerlei vormen en kleisoorten.

Dit is een ROMMELPOT, een pot waar je allerlei dingetjes in kwijt kan, die je eigenlijk niet weg wilt gooien, maar waar laat je ze, in de pot!

Kokkie van Raaij

José Schelvis
Portret
brons, 30 cm, 1998

In het jaar na het overlijden van mijn man Ton Jaspers heb ik gewerkt aan dit portret van hem. Telkens met tussenpozen, want het was voor mij een erg emotionele periode.

Aan de hand van een foto heb ik het portret eerst in klei geboetseerd en daarna in brons laten gieten. Dit is mijn eerste werk in brons.

José Schelvis

Margriet Sengers
Drie vrouwen
keramiek/glazuur, 36 cm, 2013

Vanaf 2007 volg ik – met een vaste groep van vijf vrouwen – les in het atelier van Gerdy Wijnen in Velp (bij Grave). Telkens kies ik voor een bepaald thema, van bloemmotief tot menselijke figuur. Bij dit werk werd ik in 2013 geïnspireerd door een afbeelding van een beeld met drie vrouwen.

Ik geniet ervan om expressief met mijn handen bezig te zijn, maar zeker ook om maandelijks Gerdy Wijnen en mijn medecursisten te ontmoeten. Die ontmoetingen leiden altijd tot intensieve, stimulerende gesprekken.

Margriet Sengers

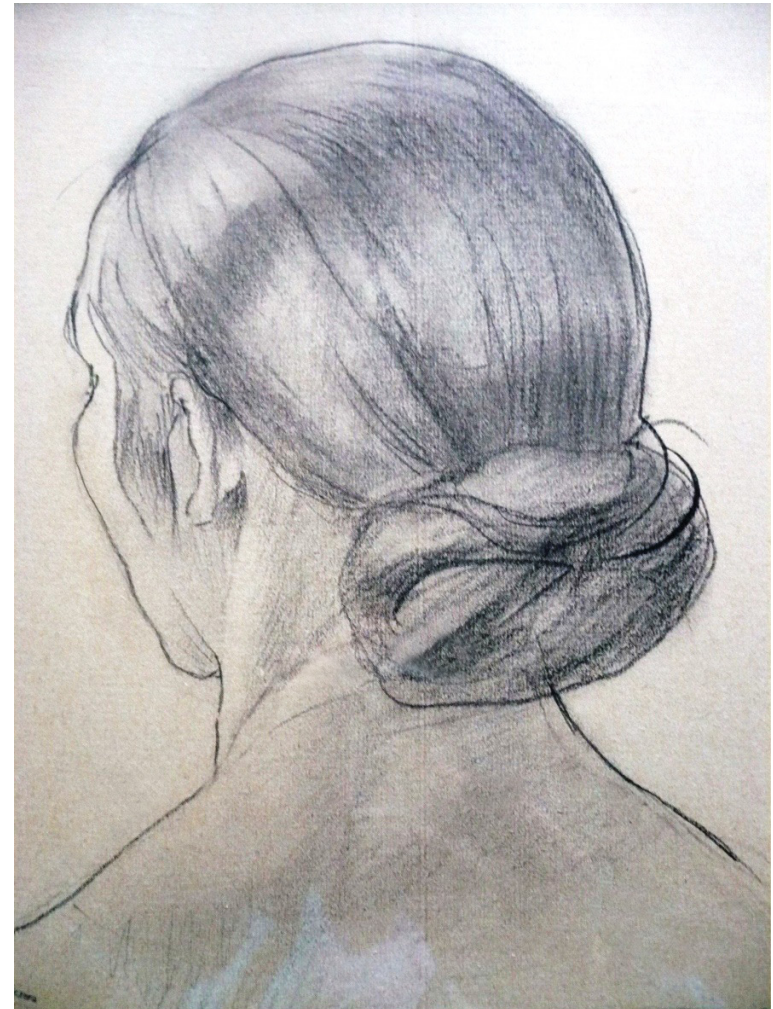
Tabi Iselin
Zonder titel
tekening, 28 x 28 cm (incl. lijst), 1928

De schilderes Tabi Iselin uit Basel heeft deze tekening van mijn schoonmoeder in haar jonge jaren gemaakt. Ze wacht op een podium in een bijna meditatieve lichamelijke rust en totale concentratie op het optreden dat spoedig zal beginnen. Deze houding zal haar hele leven kenmerkend voor haar blijven.

Persoonlijk zag ik haar graag zo zitten achter de vleugel. De tekening pakt voor mij het moment, waarin iedere solist zo kwetsbaar is.

Over enkele minuten gaat het concert beginnen.
Dat zal zij helemaal alleen moeten spelen.

Riet Stegehuis

Chris Hendriks (1937)
HANNAH
brons, 55 cm, 2009

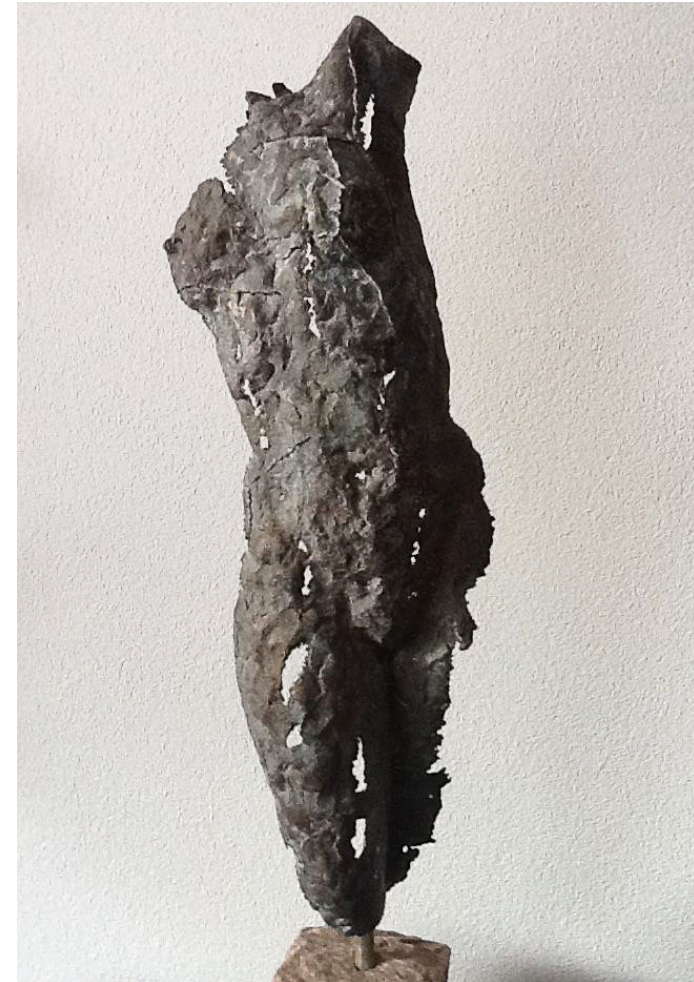
Dit is een brons van de kunstenaar Chris Hendriks.

Chris Hendriks heeft geprobeerd in dit werk de tijd te vangen, de vergankelijkheid en de kwetsbaarheid van de mens. In een gesprek vertelde hij me dat hij het werk ook wel 'lekker in haar vel' noemt. Heerlijk toch, dat willen we allemaal. Voor mij heet het dan ook: 'Lekker in haar vel'.

Het was een zonnige zondagmiddag, en ik werd halsoverkop verliefd op haar. Voor mij straalt het werk een fierheid/trots uit met al zijn scheurtjes en oneffenheden. De puurheid van als we ons laten zien zonder overbodige ballast. Het raakte me en nog steeds.

Als ik haar nu zie, denk ik, mens wat ben je mooi.

Ria Toonen

Jac Maris (1900 – 1996)

Benedictus

gietstenen buste, 27 cm, vermoedelijk tussen 1925 en 1936

In oktober 2012 kwam ik in het stichtingsbestuur van Ateliërmuseum Jac Maris in Heumen en ben ik me meer gaan verdiepen in met name het religieuze werk van Jac Maris. In die categorie kende ik slechts de kruiswegstaties op de kapelberg in Bergharen. Door die verdieping viel mijn oog onverwacht op deze buste die al jarenlang in de keuken van mijn burens staat, maar mij nooit was opgevallen.

Het werk bleek van Jac Maris (gesigneerd op achterzijde) te zijn. Wie het voorstelde wisten mijn burens niet. Leo Ewals gaf zoals vaker uitkomst. Op grond van een door Jac Maris getekend devotieprentje uit 1932 kon hij de buste identificeren als de heilige Benedictus van Nursia, die leefde van circa 480 – 517 n.Chr. en geldt als de grondlegger van het westerse kloosterwezen (Benedictijnen).

Bekend is de samenvatting van zijn kloosterregels in de spreuk *ora et labora* (bid en werk). In 1964 werd hij uitgeroepen tot beschermheilige van heel Europa. Zijn kerkelijke memoriamdag is op 11 juli.

Paul Verheijen

Ronald Tolman (1948)

Zonder titel

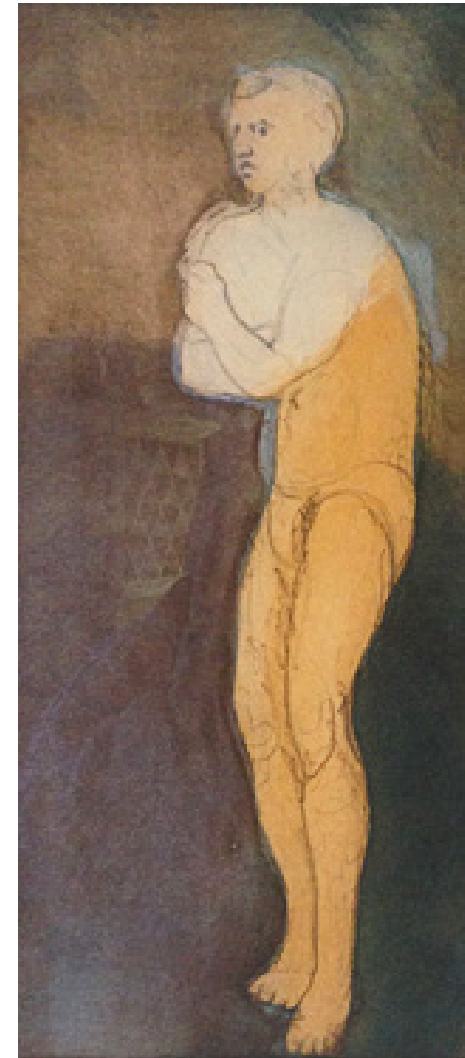
ets, 50 x 22 cm, 1993

In 2013 heeft mijn dochter Francine samen met Ronald Tolman een boek gemaakt over zijn werk. Bij gelegenheid heeft Francine aan Tolman verteld over mijn belangstelling voor de (eerste) Renaissance-schilder Masaccio (1401–1428) in Florence. Dat was voor Ronald Tolman aanleiding om een ets aan Francine mee te geven voor mij.

Deze ets geeft een fragment weer dat Tolman bij een bezoek aan de beroemde fresco's in de Brancacci-kapel in Florence heeft gezien. Een fragment van het fresco 'De doop van bekeerlingen door Petrus', door Masaccio, samen met zijn 'leermeester' Masolino, geschilderd in 1425/1426.

In zijn biografie *De levens van de grootste schilders, beeldhouwers en architecten* (midden 16e eeuw) beschrijft Vasari de hier afgebeelde figuur als volgt: 'In deze scene van een doopritueel door Petrus, komt een blote man voor die rilt van de kou. Deze figuur is al die tijd bewonderd en gekoesterd door zowel moderne als vroegere kunstenaars, vanwege zijn prachtige ronding en charmante stijl'.

Frans Wildenborg

Ateliermuseum Jac Maris

Looistraat 57

6582 BB Heumen

www.marishuis.nl

info@marishuis.nl

024 - 358 01 51

Colofon

redactie
vormgeving
print

Redactie- en uitgeefbureau Frans Wildenborg, Heumen
Studio Gerton Hermers, Heumen
Nextprint, Den Bosch